

Econometer 4^e kwartaal 2022

Economie groeit, werkloosheid licht gedaald

De Nederlandse economie groeide in het 4^e kwartaal van 2022 met 0,6% ten opzichte van het 3^e kwartaal van 2022. Met name het handelssaldo en de consumptie door huishoudens droegen in grote mate bij aan de groei van de economie. Ten opzichte van het 4^e kwartaal van 2021 groeide de Nederlandse economie met 3%. Ook deze groei kwam voornamelijk tot stand door de consumptie van huishoudens (gecorrigeerd voor prijsveranderingen). Zij gaven meer uit aan cultuur, recreatie, vervoer en communicatie. Het handelssaldo leverde daarnaast een positieve bijdrage aan de economische groei. In het 4^e kwartaal van 2022 droegen de bedrijfstakken zakelijke dienstverlening en bouwnijverheid het meest bij aan de economische groei, waarbij de toegevoegde waarde van de bouwnijverheid het sterkst toenam (2,3% vergeleken met 0,9% voor zakelijke dienstverlening)¹.

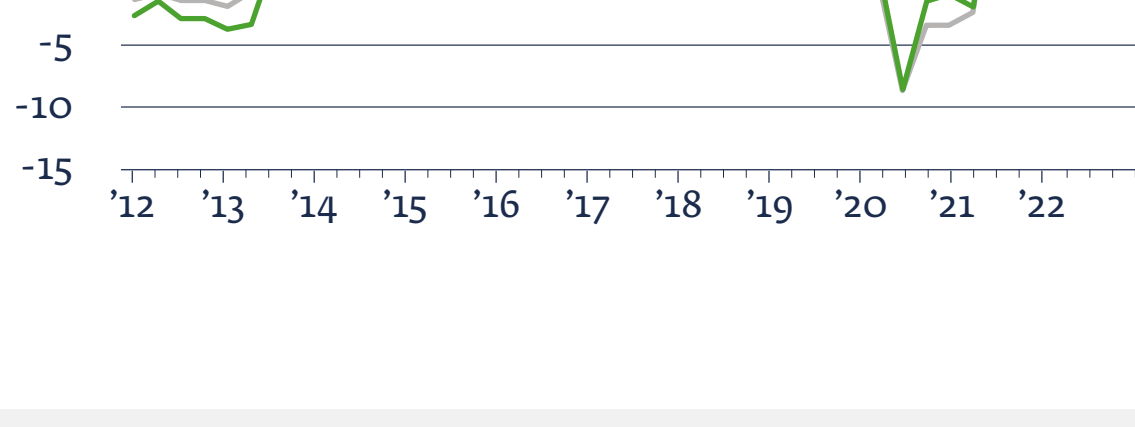
In het 4^e kwartaal van 2022 groeide de Gelderse economie met 3,0% ten opzichte van het 4^e kwartaal van 2021. Dit is gelijk aan de gemiddelde groei in Nederland. Het Gelderse werkloosheidspercentage lag in het 4^e kwartaal van 2022 met 3,2% onder het Nederlandse gemiddelde van 3,5%. In Gelderland daalde het werkloosheidspercentage met 0,3%-punt vergeleken met het 3^e kwartaal van 2022. In Nederland daalde het werkloosheidspercentage met 0,2%-punt in diezelfde periode.

Nu het cijfer van het 4^e kwartaal van 2022 beschikbaar is, kunnen we de totale groei van de Nederlandse economie in 2022 in kaart brengen. De Nederlandse economie groeide in 2022 met 4,5%. Met een groei van 4,9% in 2021, is het voor het eerst deze eeuw dat de economie twee jaar achter elkaar zo hard groeit. Zowel de inflatie als de consumptie door huishoudens (gecorrigeerd voor prijsveranderingen) waren in 2022 erg hoog. De inflatie weerhield huishoudens dus niet om meer te besteden. Huishoudens gaven gemiddeld 6,6% meer uit dan in 2021. Vooral aan diensten zoals horeca, recreatie, cultuur, vervoer en communicatie. Deze diensten mochten in 2022 voor een groot deel weer plaatsvinden, terwijl in 2021 nog een harde lockdown gold. De lonen stegen niet zo hard als de inflatie in 2022, waardoor de gestegen uitgaven nog opvallender zijn. Het aantal banen steeg wel flink en ook het gemiddeld aantal gewerkte uren nam met 3,8% toe².

Economische groei

%-groei van het BBP ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder

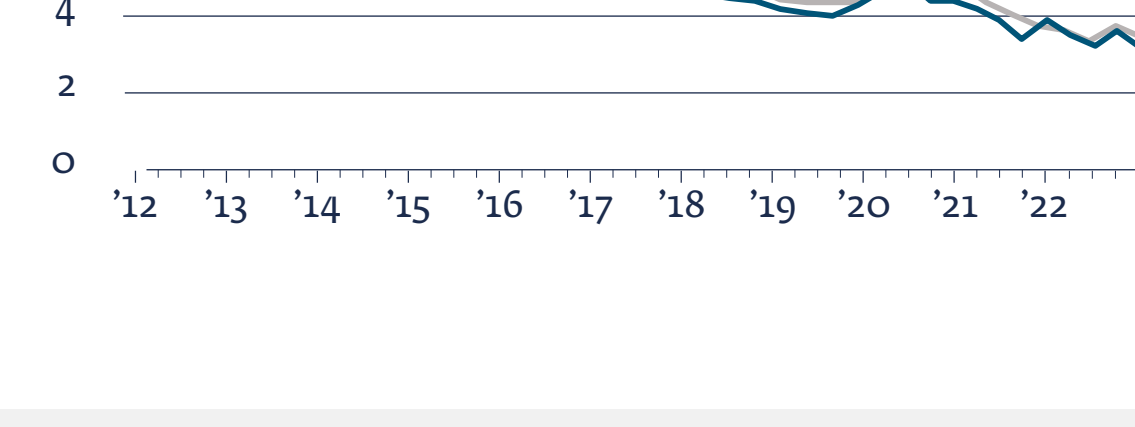
Bron: CBS/BEO

Werkloosheidspercentage

Werkloosheid in % van de beroepsbevolking, kwartaalcijfers

Bron: CBS

- 1 Economie groeit in vierde kwartaal 2022 met 0,6 procent (cbs.nl)
- 2 Nederlandse economie groeit met 4,5 procent in 2022 (cbs.nl)

— Gelderland
— Nederland

Weer stijging van arbeidsparticipatie, krapte neemt weer iets toe.

Het aantal openstaande vacatures is in het 4^e kwartaal van 2022 verder gedaald. Deze daling werd in het 3^e kwartaal van 2022 ingezet. De daling vond zowel plaats in Nederland als in Gelderland. Vergeleken met het 4^e kwartaal van 2021 is het aantal openstaande vacatures nog altijd ongeveer 10% hoger. De meeste openstaande vacatures waren te vinden in de handel, de zakelijke dienstverlening en de zorg. In de horeca is na een afname van het aantal vacatures in de vorige twee kwartalen, weer een flinke toename te zien. Ook in de industrie nam het aantal vacatures sterk toe. Ondanks het dalende aantal openstaande vacatures werd de arbeidsmarkt in het 4^e kwartaal van 2022 weer iets krappert. Dit kwam doordat ten opzichte van het 3^e kwartaal van 2022 het aantal banen toename en het aantal werklozen afnam³.

De bruto arbeidsparticipatie, het aandeel van de beroepsbevolking in de totale bevolking van 15 tot 75 jaar, is in het 4^e kwartaal van 2022 in Gelderland heel licht gedaald, en in Nederland licht gestegen. De bruto arbeidsparticipatie van Nederland nam toe van 75,1% in het 3^e kwartaal 2022 naar 75,3% in het 4^e kwartaal. In Gelderland was dit nog 75,8% in het 3^e kwartaal van 2022, maar door een lichte daling 75,7% in het 4^e kwartaal. De bruto arbeidsparticipatie ligt in Gelderland nog steeds hoger dan het nationaal gemiddelde.

De lichte daling van de bruto arbeidsparticipatie in Gelderland ging gepaard met een lichte stijging van de beroepsbevolking. In Nederland was een sterkere stijging te zien van de beroepsbevolking. De beroepsbevolking bestaat uit personen van 15 tot 75 jaar die ofwel betaald werk hebben (werkzame beroepsbevolking), of recent naar betaald werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn (werkloze beroepsbevolking)⁴. Deze ontwikkeling wordt deels verklaard door de bevolkingsgroei, maar ook door de krappe arbeidsmarkt. Meer mensen die voorheen niet actief waren op de arbeidsmarkt gingen op zoek naar een baan. Daarnaast nam in het 4^e kwartaal van 2022 zowel het aantal werkenden met een vaste arbeidsrelatie als met een flexibele arbeidsrelatie toe. Deze laatste groep nam in het 3^e kwartaal juist nog af⁵.

- 3 Arbeidsmarkt in vierde kwartaal iets krappert (cbs.nl)
- 4 Beroepsbevolking (cbs.nl)
- 5 Werkenden (cbs.nl)

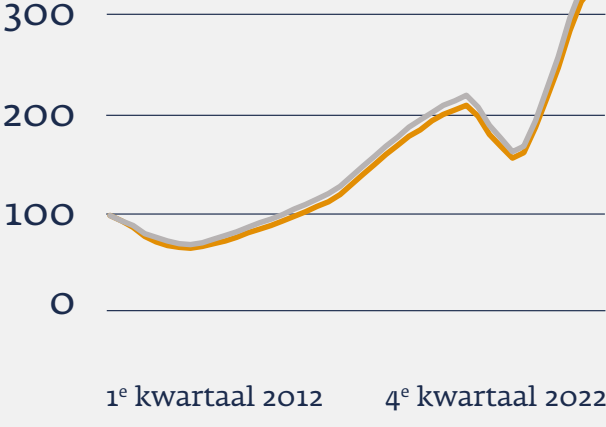
— Gelderland
— Nederland

Openstaande vacatures

per kwartaal 2012 = 100

Indexcijfer, jaargemiddelde

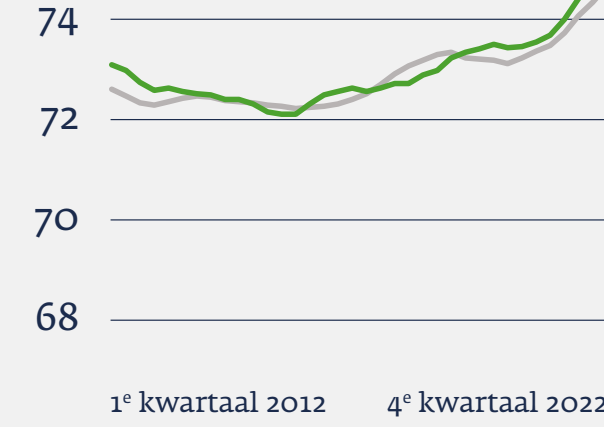
Bron: CBS

Bruto arbeidsparticipatie

Het aandeel van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking in de bevolking (15-74)

Bron: CBS

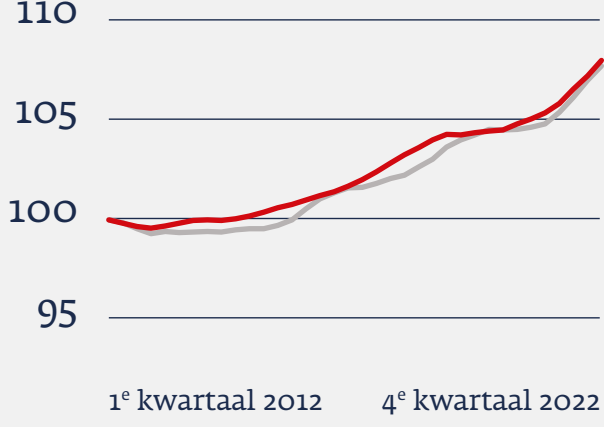

Beroepsbevolking

werkzame en nietwerkzame bevolking (15-75)

Indexcijfer, jaargemiddelde. 2012 = 100

Bron: CBS

Faillissementen nemen toe maar aantal blijft laag, weer meer industriebedrijven met omzetgroei

Het aantal faillissementen bleef laag in het 4^e kwartaal van 2022, maar is wel toegenomen ten opzichte van het 3^e kwartaal in 2022. Waar in het 3^e kwartaal van 2022 nog 57 bedrijven failliet gingen in Gelderland, waren dit in het 4^e kwartaal 81 bedrijven. In Nederland nam het aantal toe van 473 failliete bedrijven in het 3^e kwartaal van 2022, naar 705 bedrijven in het 4^e kwartaal. Landelijk was de grootste stijging van het aantal faillissementen te vinden in de handel, een van de bedrijfstakken met het hoogste aantal bedrijven⁶.

Het saldo⁷ industriebedrijven waarvan de kwartaalomzet groeide is weer toegenomen in het 4^e kwartaal van 2022, na een kleine daling in het 3^e kwartaal van 2022. Het saldo steeg naar 23,0% voor Nederland en naar 19,5% voor Gelderland, waarmee het aantal bedrijven met omzetgroei duidelijk hoger was dan het aantal bedrijven met een daling van de omzet. Van de Gelderse industriebedrijven zag bijna 37% de omzet stijgen, terwijl bij 14% de omzet daalde. Bij iets minder dan de helft van de bedrijven (48%) bleef de omzet gelijk⁸. De totale omzet van de Nederlandse industrie steeg in het 4^e kwartaal van 2022 ten opzichte van een jaar eerder, voornamelijk door de hogere prijzen⁹.

Het aantal overnachtingen in logiesaccommodaties nam voor zowel Gelderland als Nederland in het 4^e kwartaal van 2022 toe ten opzichte van hetzelfde kwartaal in 2021. In het 4^e kwartaal van 2022 waren landelijk en in Gelderland meer overnachtingen van binnenlandse gasten en buitenlandse gasten vergeleken met het 4^e kwartaal van 2021¹⁰. Als vakantieprovincie nummer 1 profiteerde Gelderland tijdens COVID-19 van de toename van het aantal binnenlandse gasten, maar we zien nu dat Nederlanders weer vaker naar het buitenland op vakantie gaan. Hierdoor waren de ontwikkelingen in Gelderland iets minder gunstig dan in Nederland. Het aantal overnachtingen in logiesaccommodaties lag in het 4^e kwartaal van 2022 iets boven dat van het pre-COVID niveau in het 4^e kwartaal van 2019, zowel voor Nederland als voor Gelderland.

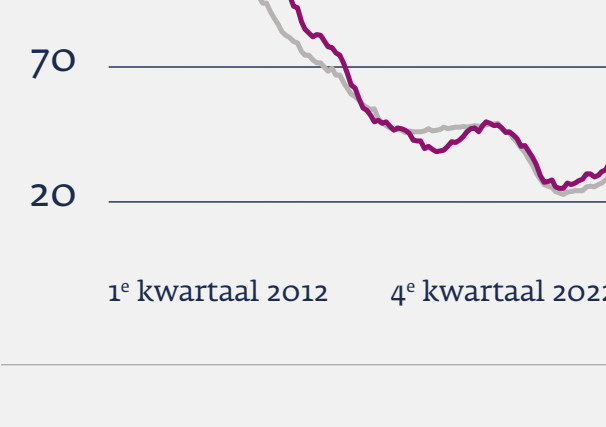
- 6 Ook in 2022 een historisch laag aantal faillissementen (cbs.nl)
- 7 Per saldo betekent dat het percentage negatieve antwoorden wordt afgetrokken van het percentage positieve antwoorden. Als 20% van de bedrijven omzetgroei had en 10% omzetsdaling, dan is het saldo dus +10%. De bedrijven waarbij de omzet niet veranderde worden hierin niet meegenomen.
- 8 StatLine - Conjunctuurenquête Nederland: kwartaal, regio (cbs.nl)
- 9 Omzet industrie in vierde kwartaal 13 procent hoger (cbs.nl)
- 10 StatLine - Logiesaccommodaties; gasten, nachten, woonland, logiesvorm, regio (cbs.nl)

— Gelderland
— Nederland

Faillissementen

Indexcijfer, jaargemiddelde 2012= 100

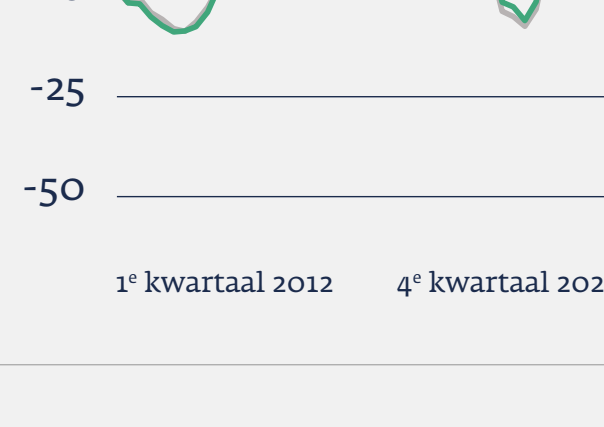
Bron: CBS

Industrie

Saldo % bedrijven met omzetgroei

Bron: CBS

Overnachtingen R&T

Indexcijfer, jaargemiddelde 2012 = 100

Bron: CBS

Daling woningprijzen in vierde kwartaal, maar lichte stijging ten opzichte van 2021

De verkoop van bestaande woningen is in het 4^e kwartaal van 2022 gestegen ten opzichte van het 3^e kwartaal van 2022. Dit geldt voor zowel Nederland als Gelderland. In Gelderland nam de woningverkoop toe met 5,8%, in Nederland was de stijging met 1,8% minder sterk. Vergeleken met een jaar eerder, het 4^e kwartaal van 2021, is de woningverkoop in Gelderland gestegen, maar in Nederland juist gedaald.

In het 4^e kwartaal van 2022 lag de woningverkoop in Gelderland 5,8% hoger dan het jaar ervoor, in Nederland juist 2,8% lager.

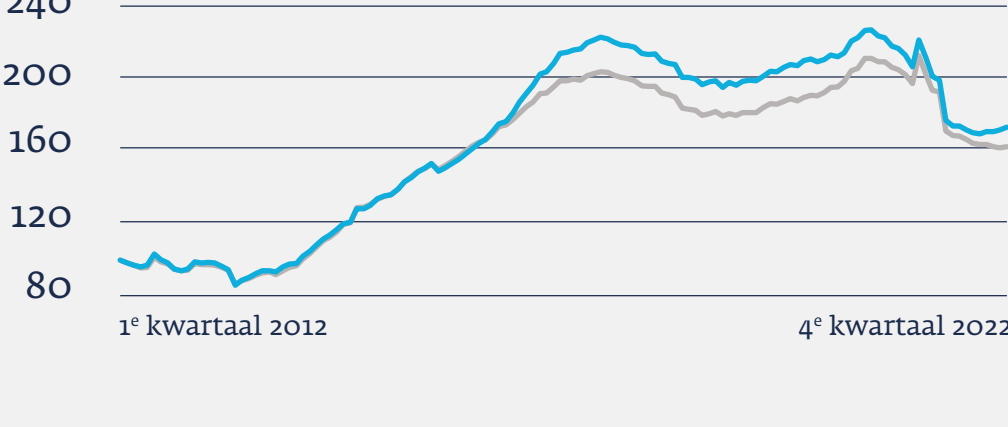
Waar in de afgelopen tijd de woningprijzen juist stegen, zijn de woningprijzen ten opzichte van het 3^e kwartaal in 2022 wat gedaald. De afname in het afgelopen kwartaal was in Gelderland 5,7% en landelijk gemiddeld 6,2%. Toch zijn de woningprijzen vergeleken met hetzelfde kwartaal in 2021 nog wel licht gestegen. Vergeleken met het 4^e kwartaal van 2021 lagen de woningprijzen in Gelderland 1,1% hoger, en in Nederland 3,2% hoger. In Gelderland ligt de gemiddelde verkoopprijs al jaren onder het landelijk gemiddelde.

— Gelderland
— Nederland

Woningverkoop

Indexcijfer, jaargemiddelde 2012 = 100

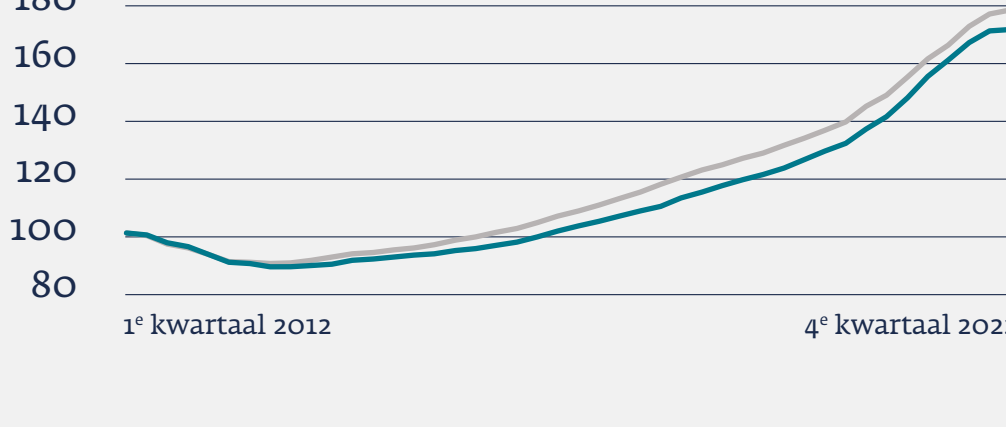
Bron: Kadaster

Woningprijzen

Indexcijfer, jaargemiddelde 2012 = 100

Bron: Kadaster

Consumentenvertrouwen blijft op laagste punt, producentenvertrouwen iets positiever

Het consumentenvertrouwen was in het 4^e kwartaal van 2022 nog steeds erg laag. Het consumentenvertrouwen verbrak in het 2^e kwartaal van 2022 met -47 het diepterecord uit maart 2013, en daalde verder in het 3^e (-54) en 4^e kwartaal (-55). In het 4^e kwartaal was het saldo¹¹ met -55 even negatief voor Gelderland als gemiddeld in Nederland. Dit betekent dat consumenten vaker negatief dan positief reageerden over zaken als de eigen financiële situatie of economische ontwikkelingen. Het lage consumentenvertrouwen wordt verklaard door de sterke inflatie. In het verleden gingen perioden van laag consumentenvertrouwen gepaard met economische recessies, waarin er sprake was van een laag bbp, een daling van de consumptie van huishoudens en een hoge werkloosheid. Daar is momenteel geen sprake van¹².

Het producentenvertrouwen was in het 4^e kwartaal van 2022 iets negatiever in Gelderland (-16,1) dan gemiddeld in Nederland (-13,2). Uit de Conjunctuur Enquête Nederland (COEN) blijkt dat Nederlandse ondernemers in het 4^e kwartaal van 2022 wel een stuk minder pessimistisch zijn vergeleken met een kwartaal eerder. Behalve in de sector verhuur en handel van onroerend goed, steeg het ondernemersvertrouwen weer.

De stijging was het sterkst in de horeca. De ondernemers in bijna alle bedrijfstakken zijn weer positiever gestemd. Met name de ondernemers in de bouwnijverheid, de autohandel- en reparatie, en de informatie en communicatie zijn het meest positief. Voor ondernemers in de delfstoffenwinning en de verhuur en handel van onroerend goed geldt nog wel een negatieve stemming¹³.

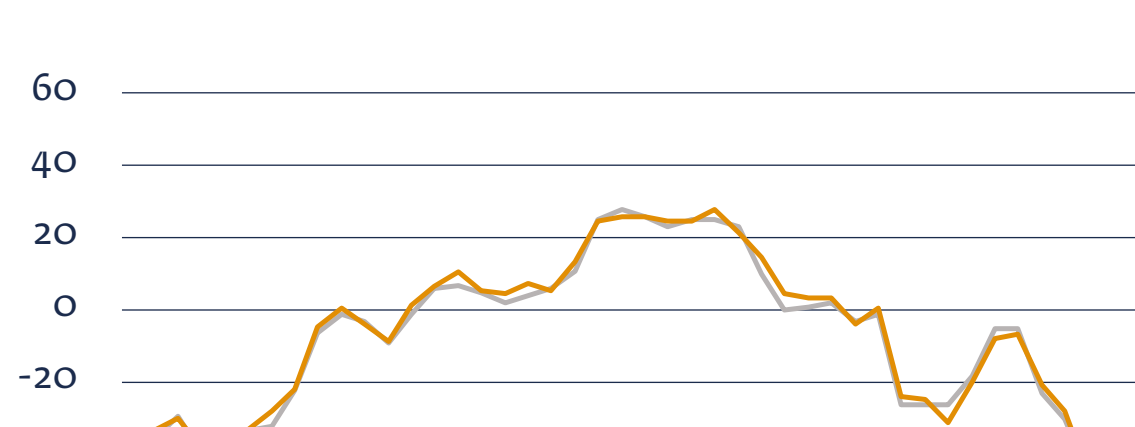
- 11 Per saldo betekent dat het percentage negatieve antwoorden wordt afgetrokken van het percentage positieve antwoorden. Als 20% van de consumenten positief is, en 10% negatief dan is het saldo dus +10%.
- 12 Mild pessimisme zorgt voor historisch laag consumentenvertrouwen (cbs.nl)
- 13 COEN begin 1^e kwartaal 2023.

— Gelderland
— Nederland

Consumentenvertrouwen

Saldo van positieve en negatieve antwoorden (uitgedrukt in %), kwartaalcijfers

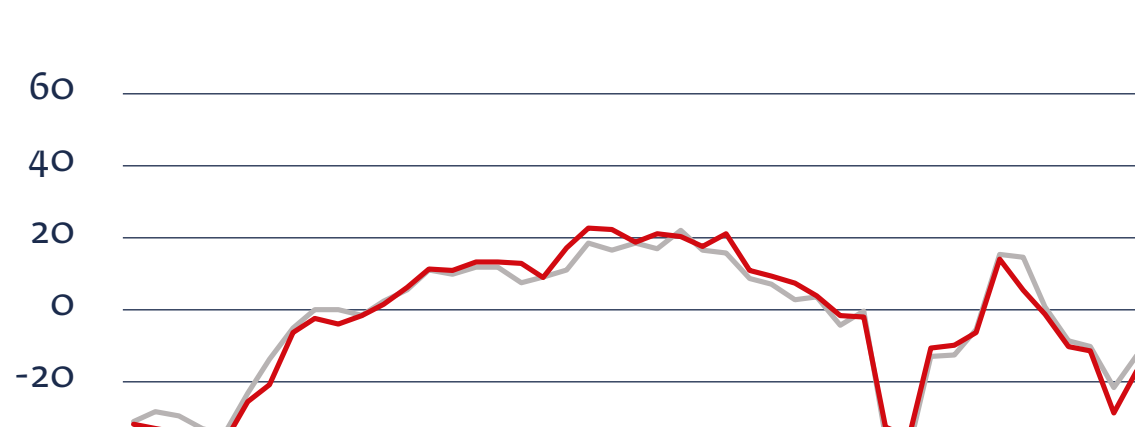
Bron: CBS

Producentenvertrouwen

Saldo van positieve en negatieve antwoorden (uitgedrukt in %), kwartaalcijfers

Bron: CBS

In alle provincies zijn de ondernemers negatief over het verwachte economisch klimaat. De Gelderse ondernemers zijn op dit onderdeel op Overijssel (-19,3) na, het meest negatief van alle provincies (-17,4), gevolgd door Drenthe (-16,4). Daarnaast zijn de ondernemers in bijna alle provincies (behalve Flevoland) negatief over de winstgevendheid in het 4^e kwartaal van 2022.

Over de verwachte buitenlandse omzet en de personeelssterkte zijn ondernemers in bijna alle provincies positief gestemd. Op Zeeland na, verwachten ondernemers in alle provincies meer buitenlandse omzet in het 4^e kwartaal van 2022. Alle provincies verwachten hun personeelsbestand uit te breiden. Over de verwachte binnenlandse omzet zijn de ondernemers in de meeste provincies nog negatief.

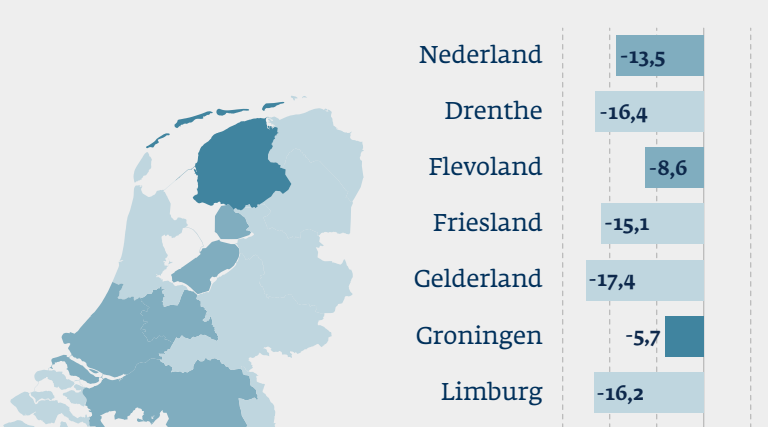
De verwachte investeringen schetsen een wisselend beeld. In 3 provincies, waaronder Gelderland, is een negatief saldo voor de verwachte investeringen. Toch is het saldo van Gelderland (-0,2) nauwelijks negatief te noemen. In Flevoland zijn ondernemers het minst positief over de verwachte investeringen (-1,0). In zeven provincies verwachten ondernemers juist meer te investeren dan vorig jaar.

Conjunctuurenquête Nederland

Begin 1^e kwartaal 2023.

Hoe donkerder de kleur, hoe optimistischer het bedrijfsleven.
Voor meer informatie zie: [COEN begin 1^e kwartaal 2023](#).

Economisch klimaat

Omzet

Buitenlandse omzet

Personeelssterkte

